

Tietoa tietosuoja-asetuksesta

Tietosuoja-asetus tuli EU:ssa voimaan toukokuussa 2016. Menossa on kahden vuoden siirtymäaika kevääseen 2018. Yhteisöille on annettu siirtymäaika saattaa järjestelmänsä ja henkilötietojen käsittelynsä vastaamaan uuden asetuksen vaatimuksia 25.5.2018 mennessä. Asetus luo EU:lle ajanmukaisen ja yhtenäisen kehyksen henkilötietojen käsittelyyn. Myös kansallista lakia henkilötietojen käsittelystä uudistetaan.

Asetus koskee henkilötietoja. Henkilötieto tarkoittaa kaikkea luonnollista henkilöä koskevaa tietoa. Sen perusteella ihminen voidaan tunnistaa yksilöllisesti. Esim. nimi, osoite, syntymäaika. Mittarinlukemakin on henkilötieto, jos se voidaan yhdistää osoitteeseen. Asetus koskee henkilötietoihin liittyvää yksityisyyden suojaa, antaa oikeuksia kuluttajille ja määrää velvoitteita organisaatioille.

Asetus velvoittaa kaikkia yhteisöjä, joilla on henkilörekistereitä tai jotka käsittelevät rekisteritietoja. Vesiosuuskunnalla on asiakasrekisteri, jonka tietojen käsittelystä osuuskunta vastaa. Lisäksi vesiosuuskunta käsittelee työntekijöiden, työnhakijoiden ja hallintohenkilöiden henkilötietoja. Vesiosuuskunta vastaa henkilörekistereistään siinäkin tapauksessa, että joku muu taho hallinnoi ja käyttää niissä olevia tietoja.

Tietojen käsittelyn perusteet ilmenevät rekisterinpitäjän rekisteri- ja tietosuojaselosteista. Vesiosuuskunta on myös rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjä on se, joka päättää yksin tai toisen kanssa henkilötietojen tarkoituksesta ja keinoista.

Henkilötietojen käsittely on laaja käsite. Se tarkoittaa tietojen keräämistä, tallentamista, käyttämistä, säilyttämistä, muokkaamista, poistamista, jne. Asetuksen tullessa voimaan ei riitä, että sitä noudetaan, vaan on pystyttävä myös tarvittaessa osoittamaan, että sen tietosuojasäännökset huomioidaan rekisterinpitäjän toiminnassa.

Kansalliset tietosuojaviranomaiset valvovat asetuksen noudattamista. Säädöstä rikkova voi saada sakon, joka on enintään 20 miljoonaa euroa tai neljä prosenttia yrityksen maailmanlaajuisesta liikevaihdosta.

Vesiosuuskuntien on syytä valmistautua asetuksen vaatimuksiin toteuttaen vesihuollon rekistereitä koskevia toimenpiteitä.

Tee aluksi ainakin seuraavat toimenpiteet, joilla päästään alkuun:

- Selvitä, mitä henkilötietoja juuri teidän vesiosuuskunnassa käsitellään
- Ota selvää, miten niitä käsitellään nyt: vastaako käsittely voimassa olevaa tietosuojalakia; ovatko esim. asianmukaiset rekisteriselosteet olemassa
- Kuka tietoja käsittelee nyt? Kuka niitä tarvitsee? Jatkossa niitä tulisi käsitellä vain niiden, joka tarvitsevat niitä työssä.

- Tarkista rekisteri- ja tietosuojaselosteet. Vertaa niitä esim. Tietosuojavaltuutetun sivulta löytyvään malliin (<http://tietosuoja.fi/fi/index/euntietosuojauudistus.html> > materiaalia > lomakkeet > rekisteri- ja tietosuojaselosteet)
- Onko vesiosuuskunnalla sopimuksia yritysten kanssa henkilötietojen käsittelystä? Sellaisia ovat esim. laskutukseen ja muihin asiakastietoihin liittyvien palveluntarjoajien sopimukset. Tällaisia sopimuksia voi olla esimerkiksi tilitoimiston tai ohjelmistotoimittajan kanssa. Niitä tulisi tarkistaa siten, että myös sopijapuoli huolehtii tietosuoja-asetuksen velvoitteiden täyttymisestä toiminnassaan. Vastuuta ei voi siirtää toiselle. Vastuut voivat ulottua ulkomaille saakka. Sopimukseen tarvitaan esim. tietosuoja koskeva liite, jonka osuuskunta ja palveluntarjoaja allekirjoittavat.
- Tarkista lisäksi sopimuksesta, onko sopijapuolella oikeus käyttää alihankkijoita em. palvelun toteuttamiseksi. Jos on, niin sopimuksessa on syytä varmistaa, että myös alihankkija noudattaa tietosuojavelvoitteita.
- Henkilötietojen siirto toiselle laitokselle: Ensimmäiseksi on esim. laitosten yhdistyessä selvítettävä, mitä rekistereitä siirretään ja mitä tietojen luovuttamisesta sanotaan rekisteri- ja tietosuojaselosteissa. Jos tieto saadaan muulta kuin rekisteröidyltä, rekisteröityä tulee informoida luovutuksesta kuukauden kuluessa
- Arvioi riskit. Niitä ovat mm. tietojärjestelmien muutostarpeet, sopimusvastuut, sanktio- ja vahingonkorvauksiin liittyvät riskit. Huolehdi henkilöstön osaamisesta, esim. koulutuksen tai ohjeistuksen avulla. Seuraa ohjeita mm. tietosuojavaltuutetun sivulta ja lehtikirjoituksia. Käy koulutuksissa. Kysy asiantuntijoilta.
- Asetusta on noudatettava aina, kun vesiosuuskunta tai tämän edustaja käsittelee luonnollisen henkilön henkilötietoja. Vesiosuuskunnalla voi olla henkilötietoja, vaikka sopimusta ei olisi tai vaikka se olisi lakannut. Tiedot on myös päivitettävä ja poistettava tarpeettomat. Poistamisessa tulee kuitenkin ottaa huomioon asiakirjojen säilytysajat.

Älä tee

- Älä jaa henkilötietoja sähköpostilla
- Älä laita niitä verkkosivulle
- Älä unohda rekistereiden päivittämistä: älä säilytä henkilötietoja pidempään kuin mitä asiakirjan säilytyksestä annettu lainsäädäntö edellyttää tai niitä muuten tarvitaan
- Älä unohda huolehtia tietoturvasta

Lähde: Vesilaitosyhdistyksen jäsenkirje 9/2017